

چکیده

هدف: پژوهش بررسی همراستایی خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با اهداف و ماموریت‌های سازمانی دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های شاخص جهانی است.

روش: روش پژوهش اسنادی و پیمایشی است. رویکرد پژوهش نیز کمی است. در روش نخست، ابتدا بررسی محتوای اسناد بالادستی، برنامه استراتژیک، اهداف و ماموریت‌های مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی کشور و نیز کتابخانه‌های شاخص جهانی مورد بررسی قرار گرفت. در قسمت دوم پژوهش با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته خدمات و فعالیت‌های کتابخانه‌های مرکزی وابسته به دانشگاه‌ها در مراکز استانی مورد بررسی قرار گرفت. جامعه آماری شامل ۱۰ دانشگاه منتخب و مطرح جهان براساس شاخص رتبه‌بندی تایمز در سال ۲۰۲۲ بود. علاوه بر آن، ۳۴ کتابخانه در مراکز استانی و ۷ کتابخانه در تهران (در مجموع ۴۱ کتابخانه) انتخاب شدند. روایی پرسشنامه بر اساس روایی صوری مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: تطبیق میان انواع خدمات کتابخانه‌ای و نقشه جامع علمی کشور نشان می‌دهد که این خدمات تا حد متوسط توانسته است اهداف این شاخص‌ها را تامین کند. این زمینه‌های اصلی در ارتباط با مولفه‌هایی چون: تلفیق آموزش با تربیت، پژوهش و مهارت؛ توسعه علم، فناوری و نوآوری؛ سطح دانش و نیز گسترش علمی قابل ملاحظه است. در ارتباط با برنامه وزیر عتف، خدمات کتابخانه‌ای نیازمند ارتقاء به ویژه در حوزه مرتبط با موفقیت در حوزه‌های علمی و فناوری در سطح ملی و بین‌المللی و رویکردهای نوین آموزشی و پژوهشی است. در خصوص برنامه سیاست‌های پژوهش و فناوری کشور نیز خدمات کتابخانه‌ای در ارتباط با مولفه‌های تحقیق و توسعه، شبکه‌سازی در زمینه دانش و خدمات مشاوره‌ای وضعیت بهتری دارد. در رابطه با نقش کتابخانه در سند دانشگاه اسلامی، حوزه‌های مرتبط تا حدودی دارای همپوشانی و تامین شاخص‌های آن هست. در ارتباط با قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خدمات کتابخانه‌ای بیانگر ارتباط مناسب‌تری است.

نتیجه‌گیری: خدمات کتابخانه‌ای در ارتباط با فعالیت‌های کتابخانه‌های شاخص جهانی و نیز اسناد بالادستی حوزه آموزشی و پژوهشی وزارت عتف نیازمند تقویت و بهبود است.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های دانشگاهی؛ خدمات اطلاعاتی؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، کتابخانه‌های شاخص جهانی